

Familie Labzowski

Havenpark 5

Naar Nederland gekomen om de anti-joodse stemming in hun vaderland te ontlopen, vestigden zij zich in Zierikzee en gingen aan de slag. Met optimisme en ondernemingszin, betrokken bij de samenleving, werden zij een onderdeel van die samenleving, een begrip op Schouwen-Duiveland. Dit waren hun namen:

Laura Heuman geboren op 11-12-1894, op 5-3- 1943 op 48-jarige leeftijd in Sobibor vermoord.

Betsy Labzowski geboren op 29-6-1920, op 12-3-1945 op 24-jarige leeftijd in Extern Kommando Raguhn, vermoord,

Rosa Labzowski geboren op 14-10-1922, op 3-9-1943 op 20-jarige leeftijd in Auschwitz vermoord.

Dit is hun verhaal.

De familie Labzowski deed zijn intrede in Zierikzee in de persoon van Jacob Labzowski (geboren op 25 april 1869 te Deretchin). Hij kwam in Zeeland terecht via Vlissingen en vestigde zich in 1894 in Zierikzee. Woonde hij al in Vlissingen? En hoe lang?

FAMILIENAAM (Achternaam der vrouw)	VOORNAMEN (Voluit geschreven)	Geboorted. H. of D.	Dag-toekoning en Jaar der geboorte	Geboorteplaats. (Met aanwijzing der provincie voor inboorlingen, van het land voor vreemdelingen)	Burgerlijke stand. H. (getrouwd), W. (weduwe), N. (geboortel. van vader)
Labzowski	Jakob	M. hoofd	25 April 1869	Deretchin (Rusland)	H.
Labzowski	Rebekka	V. zuster	26 Dec 1875	id.	
Bergmann	Betsy	V. vrouw	g. Maart 1871	id.	H.
Labzowski	Hensch	M. zoon	18 Maart 1896	Zierikzee (Zeel.)	
Labzowski	Wilhelmina	M. dochter	22 Nov 1897	id.	
Labzowski	Fanny	V. dochter	19 Jul 1899	id.	
Labzowski	Rebekka	V. zuster	26 Dec 1875	Deretschin (Rusland)	
Bergmann	Hester	V. vrouw	17 Feb 1816	id.	
Labzowski	Sidor	M. zoon	13 Jul 1901	Zierikzee	
Labzowski	Leon	M. zoon	26 Aug 1902	id.	
Labzowski	Elias	M. zoon	10 Oct 1904	id.	
Labzowski	Sara	V. vrouw	1 Feb 1844	Pinsk (Rusland)	
Labzowski	Hans	M. zoon	10 Dec 1882	Deretschin (Rusland)	
Labzowski	Hensch	M. zoon	18 Maart 1896	Zierikzee	
Labzowski	Hensch	M. zoon	18 Maart 1896	id.	
Labzowski	Hensch	M. zoon	18 Maart 1896	Zierikzee	

Oorspronkelijk kwam hij uit Litouwen, om precies te zijn Deretchin, een stiel (een plaats met overwegend Joodse inwoners). In de tweede helft van de negentiende eeuw groeide het antisemitisme daar. Veel bewoners trokken weg op zoek naar een beter leven.

Bron: gezinskaart gemeentearchief Zierikzee blad 18

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
Kerk- en snootschap (Een bepaald of te geven)	Ambt, Hoofdberoep of Zaak, waardoor men het hoopst is aangeslagen. (Een soort bepaald aandelen voor gepensioneerden in overeenstemming met het patent)	Huizing. (Straat, gracht enz., wijk, huisnummer)	Dag- teekening en jaar der vestiging in de Gemeente.	Vorige Woonplaats. (Met aauwijing der provincie voor in- voering, het land voor vromdelingen)	Dag- teekening en jaar van het vertrek uit de Gemeente.	Waarheen vertrokken. (Gemeente en provin- cie voor inboor- gen, het land voor vromdelingen)	Dag- teekening en jaar van het overlijden.	Opgave oortrent het wettig Domsing.	
		St. Domusstr. D. 267 A. 330	1894	Maard Slonim (Rusl.)	26 Jan 1895	Rusland			
					20 aug 1899	Deretchin (Rusland)			
				1 Sept. 1897	Deretchin (Rusland)				
					3 aug 1900	Deretchin (Rusland)			
				20 Jul 1906	Deretchin (Rusland)				
				16 Dec 1907	Deretchin				
				16 Jul 90	Deretchin	5 aug 1911	Fischa (Rusland)		
				1 Sept 1908	Fischa (Rusland)	3 Jan 1914	Hambing (Rusland)		
				1 April 1914	Hambing (Rusland)				

Bron: gezinskaart
gemeentearchief
Zierikzee blad 18

Hij trouwde in 1895 met Betsy Bregman(n), ook afkomstig uit hetzelfde stadje Deretchin (maar Slonim wordt ook genoemd). Waarschijnlijk kenden zij elkaar al voordat zij naar Nederland kwamen.

**** Getrouwd:**
J. LABZOWSKI van ZIERIKZEE
en
B. BREGMAN van SLONIM, (Rusland).
LONDEN, 22 Maart 1895.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 26-3-1895

Zij vestigden zich in de Sint Domusstraat waar zij een manufacturenwinkeltje begonnen.

Terstond gevraagd een **Meisje**, niet beneden de 16 jaar, om enig huiswerk te verrichten, bij J. LABZOWSKI, St. Domusstraat.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 5-10-1895

Ontvangen: MACHINE-NAALDEN voor naaimachines van verschillende soorten tegen **concurrerende prijzen** bij J. LABZOWSKI, St. Domusstraat.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 18-1-1896

Het eerste kind

Al snel kwam er gezinsuitbreiding. Er werd een zoon geboren: Henoch (op 18-3-1896 in Zierikzee)

Geboorte zoon Henoch op 18-3-1896

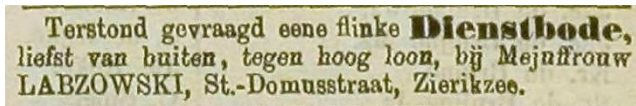
Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 21-3-1896

Henoch ca 1899

Bron: JHM inv F009646

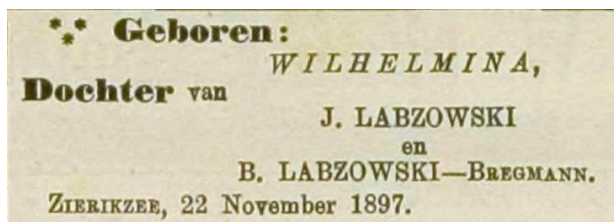

Toen er zich weer een baby aankondigde, werd er hulp in de huishouding gezocht.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 12-6-1897

En inderdaad wordt op 22-11-1897 een dochter geboren: Wilhelmina

Geboorte dochter
Wilhelmina op 22-11-1897

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 25-11-1897

Wilhelmina trouwde later met Mozes Salomon Frenk en had een winkel in de Lange Nobelstraat 10 (zie aldaar)

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 2-4-1898

En ook andere spullen worden
verkocht die op menig boerenbedrijf
van pas kwamen.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 16-9-1899

En een jaar later een dochter Fennij (geboren 19-7-1899, overleden Auschwitz 22-10-1943).

Geboorte dochter Fennij op 19-7-1899

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 22-7-1899

Twee jaar later een zoon Isidoor (geboren 8-7-1901, overleden Sobibor 16-7-1943).

Burgerlijke Stand van Zierikzee.
GEBOREN:
8 Juli. Een zoon van J Labzowski en B. Bregmann.
8 » » » J. Stoutjesdijk en W. de Graaf.

Geboorte zoon Isidoor op 8-7-1901
Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 13-7-1901

In het pand naast de Stoomdrukkerij zou de nieuwe zaak komen:
Oude Haven A330, nu Havenpark 5) Bron: Privécollectie Mevr.C. S. Zilverberg-Labzowski

Havenpark 5

In 1902 verhuisde de zaak naar de Oude Haven A330 (nu Havenpark 5, waar, in 2016, de firma ElectroWorld gevestigd is).

De Zaak van J. LABZOWSKI is verplaatst naar het Havenplein.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 26-8-1902

J. LABZOWSKI.
Hedenavond opening van het Magazijn op het Havenplein,
in Dames- en Kindermantels, Golfcapes, Peleries, zwarte en gekleurde Japonstoffen, Fantasie- en effen Satinets, Schortebont, Drils, bruin en gestreept Engelschleer, gele en witte Keperen, witte en ruwe Katoenen, witte Goederen, Vitrages, Kantens, Embrasses en Franjes, Baai en Bevers, gekleurde, witte en Jäger-Flanellen, Hoedjes, Kapers en Baretten, Tafellakens, Servetten, Handdoeken en Theedoeken, gekleurde, witte en linnen Zakdoeken, Slagersjassen, blauwe Kielen, wollen en katoenen Kousen en Sokken, Heeren- en Dames-Glacé's, wollen, zeemen, zijden en katoenen Handschoenen, Dames-Blousen en Rokken.
Haak- en Breigaren, grootste keuze fluweelen Velours de Panama, Velvets en Zijdenstoffen, Voiles, Festons, Passementeriën, Peluche, Kantens, Entredeux, Galons en Knoopen, wollen en katoenen Tricotgoederen, alle soorten Heeren-, Dames- en Kinder-Ondergoederen, witte en gekleurde Tuin-, Keuken- en Fantasie-Schorten, Fronts, Overhemden en Manchetten, Dassen en Strikken, Corsetten, Luiermantel-Artikelen, witte en gekleurde Jurkjes, zwarte en gekleurde Doeken en Sjaals; eene prachtige collectie Pelterijen, als: Boa's, Cols en Moffen en meer duizende artikelen, van af de goedkoopste tot de fijnste soorten, en alles tot prijzen beneden elke concurrentie.
Aan elk koper, die boven den gulden besteedt, zal, tot en met 15 September, eene Surprise worden overhandigd.
Aanbevelend, **J. LABZOWSKI.**

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 2-9-1902

Kort daarna werd zoon Lion (geboren 26-8-1902, overleden Sobibor 16-4-1943)

**** Bevallen van een Zoon,
* * B. LABZOWSKI—BREGMANN.
ZIERIKZEE, 26 Augustus 1902.**

Geboorte zoon Lion

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 28-8-1902

De pers besteedde aandacht aan de nieuwe winkel:

— Volgens achterstaande advertentie zal de heer Labzowski hedenavond op het Havenplein zijn nieuwen winkel in manufacturen en modes openen, die zoowel wat zijn niet alle-daagschen gevel betreft, alswat zijn inrichting van binnen aangaat, er keurig uitziet. Aan elken bezoeker, die boven één gulden besteedt, zal van heden af gedurende veertien dagen een surprise worden uitgereikt. Voorzeker een reclame, die veel aftrek zal vinden.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 2-9-1902

De heer Labzowski ging met zijn tijd mee. Een modern kasregister trok de aandacht.

— Wij waren door den heer Labzowski alhier in de gelegenheid gesteld een kasregister met kwitantie-specificatie en reclamedrukker bij hem in werking te zien. Deze machine namelijk telt de ontvangene gelden totaal op, zij boekt elken post bovendien afzonderlijk, onverschillig of het een contante verkoop, een verkoop op rekening, een uitgave of een betaalde rekening is. Voorts geeft zij van elken post een genummerd en gedateerd bewijs af, en drukt elken dag een andere reclame aan de achterzijde van dit bewijs. Het is der moeite waard de werking van dit kasregister in oogenschouw te nemen.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 13-6-1903

Maar den heer Labzowski moet men ook niet uitvlakken. Hij laat het, o wonder! in zijn étalage sneeuwen, terwijl het buiten stortregent. Dit natuurwonder wordt verricht om de aandacht van het publiek te vestigen op den enormen voorraad winter-artikelen, waaraan men in dezen tijd van het jaar reeds dringend behoefte heeft. U kunt ook hier van alles krijgen, mantels, kinderkapers en baretten, moffen en boa's, tafelloopers en theekleedjes enz.

En de etalages vielen op, wat natuurlijk de bedoeling was:

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 28-11-1903

In 1904 zag nog een zoon Elias het levenslicht (geboren 8-10-1904, overleden Auschwitz 23-11-1943)

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 15-10-1904

Burgerlijke Stand van Zierikzee.	
GEBOREN:	
5 Oct.	Een dochter van G. Pagé en J. Natte.
7 » » » »	K. J. Brouwer en J. M. Moermond.
8 » » » »	J. Koopman en H. Kraak.
8 » » zoon »	J. Labzowski en B. Bregmann.
13 » » » »	A. Leijdekkers en G. M. van 't Veer.

Vlak naast de manufacturenzaak van Labzowski was nog een dergelijke zaak (van Wiebols) gevestigd. Zij deden gebroederlijk zaken, wat blijkt uit het volgende artikel.

Vlak naast heeft de heer J. Labzowski, zijn zaak, die er zeker geen berouw over zal gevoelen indertijd zijn Russisch vaderland te hebben verlaten, teneinde hier vrij en rustig te kunnen leven. Van het vele, dat bij hem te koop is, en voor een St.-Nicolaasgeschenk uitstekend geschikt is, noemen wij rokken, niet voor heeren, maar voor dames, mantels, die door hem opgeruimd worden, blouses en vele kleine artikelen. Wij hopen, dat hij zulke goede zaken zal maken, dat op een ruime gift zijn Russische landgenooten zullen kunnen rekenen.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode

28-11-1905

Op 22 september 1907 vierden Jacob en Betsie hun 12 ½ Jarig huwelijksfeest.

Bron: NIW 20-9-1907

12½-Jarige Echtvereniging
 van onze geliefde Ouders.
JACOB LABZOWSKI
 en
BETSIE LABZOWSKI—BREGMAN.
 Hunne dankbare Kinderen,
HENOG. MIENA. FENNIJ.
ISIDOR. LION. BLIE.
 Zierikzee, $\frac{14 \text{ Tisri } 5668.}{22 \text{ Sept. } 1907.}$ 2257

En de winkel wordt steeds mooier.

— De heer J. Labzowski, die op de Oude Haven alhier een mode-magazijn heeft, heeft daaraan door uitbouw een zoodanige uitbreiding gegeven, dat een afzonderlijk mantel-magazijn met paskamer, ingericht naar de laatste eischen des tijds, daaraan verbonden is. Het geheel maakt een hoogst aangenamen indruk, en zal voorzeker in den smaak der cliënteete vallen, die gewoon is dit magazijn te bezoeken.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode

6-10-1908

בר מצוה - FEEST
 van onzen oudsten Zoon
HENOCH, 6101
 op ש"ק פ' ויקרא (27 Maart a.s.)
J. LABZOWSKI.
 Zierikzee, Maart '09. **E. LABZOWSKI-BREGMAN.**

Henoch wordt Bar Mitzwah! Bron: NIW 19-3-1909

Bevorderd van de 1e naar de 2de klasse:

M. P. Lodewijk, S. C. J. van Essen, S. Waardenburg, J. Okkerse, A. Ribbens, H. C. de Vos, D. J. Bal, J. H. van Hoeve, C. van de Klippe, P. Berman, W. D. Jumelet, S. A. Man in 't Veld, J. Boudeling, H. van Dommelen, J. J. Bal, G. Z. Hoogerheide, F. Waale, J. Kloppert, J. J. van Staalén, J. Romeijn, W. J. J. de Muralt, J. Vis, M. A. Smit, C. W. Kok, F. Labzowski, B. H. Krepel, W. J. van Geuns, W. J. van

In 1913 werd Fennij bevorderd van de 1e naar de 2e klas van de HBS

Bron: Zierikzeesche Nieuwbode 11-7-1913

En Isidoor werd toegelaten

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 11-7-1913

ONDERWIJS.

Zierikzee. Toelating tot de Rijks Hoogere Burgerschool alhier den 11 Juli 1913.

Toegelaten zonder examen: P. L. Vis en N. L. Vis te Haamstede; M. L. J. Fokker te Burgh; C. J. Mol te Brouwershaven; I. Labzowski, J. Nolet en P. Pomes te Zierikzee.

In 1914 kwamen er vele vluchtelingen naar Nederland, ook naar Zierikzee. Sommigen werden opgevangen bij particulieren, zoals de familie Spalter, bij Fränkel. En de familie Segal vond onderdak bij de Labzowski's.

Volgenummer.	Dag-teekening en jaar der Inschrijving.	FAMILIENAAM. (Familiennaam der Vrouw.)	VOORNAMEN. (Voluit geschreven.)	Sex. (Manslijk, V. Vrouwlijk, V.)	Geboortedag. Betrekking van elken persoon tot het hoofd van de familie. (Bij de Inschrijving voor de eerste keer te vermelden.)	Dag-teekening en jaar der geboorte.)	Geboorteplaats. (Met aanduiding der provincie voor inboorlingen, van het land voor vreemdelingen.)	Burgerlijke staat. H. (gehuwd), W. (weduwnst.), S. (geochten va oecht).	Tijden de Inschrijving. Veranderingen en hare dagteekening
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1	1913 1 Nov	Labzowski	Jakob	M	hoofd	25 April 1869	Deretschin (Rusland)	W	
2	"	Bergmann	Betsy	V	wrouw	9 Maart 1871	id	H	
3	"	Labzowski	Alfred	M	zoon	10 " 1891	Zierikzee (1913)		
4	"	Labzowski	Helhelmina	V	dechter	22 Nov. 1897	id		
5	"	Labzowski	Fronny	V	id	19 Juli 1899	id		
6	"	Labzowski	Isidoor	M	zoon	8 Juli 1901	id		
7	"	Labzowski	Levi	M	id	26 Aug 1902	id		
8	"	Labzowski	Eliab	M	id	8 Oct 1904	id		
9	"	Labzowski	Marcus	M	man broeder	10 Sept 1882	Deretschin (Rusland)		
10	28 Oct 1914	Walt	Harra	V		1 Sep 1881	Begalastok (Rusland)	W	
11	9 Apr 18	Labzowski	Levi	M	zoon	8 Juli 1901	Zierikzee (1913)		
12	10 Apr 22	Labzowski	Fronny	V	wrouw	19 Juli 1899	Zierikzee (1913)		
13	5 Nov 20	Ambrongers	Rebecca	V	wrouw	14 Juni 1882	Amsterdam (1913)	H	
14	20 April 1921	Labzowski	Levi	M	zoon	26 Aug 1902	Zierikzee (1913)		
15	6 Juli 21	Labzowski	Fronny	V	wrouw	17 Juli 1899	Zierikzee (1913)		

Bevorderd van de 2e naar de 3e klasse :
 J. A. Geluk, H. C. Hanse, S Waardenburg, J. Okkerse, D. J. Bal, C. van der Klippe, F. J. Labzowski, H. C. de Vos, S. van Gastel, W. D. Jumelet, C. W. Kok, J. Boudeling, H. van Dommele.

En een jaar later ging Fennij al naar de 3e klas

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 15-7-1914

bols, O. Haven, Zzee; Hélena Segal, Segal-Kleines en Mina Segal v. Antw. bij J. Labzowski, Zzee; Maria Spreekaert van Antw. te Dreischor: Ludovicus Smits met

Ook de familie Labzowski nam in 1914 Belgische vluchtelingen op

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 19-10-1914

Kerkge- ooschap.	Ambt, Beroep of Bedrijf.	Huizing.	Dag- teekening en jaar der vestiging in de Gemeente.	Vorige Woonplaats.	Dag- teekening en jaar van het vertrek uit de Gemeente.	Waarheen vertrokken.	Dag- teekening en jaar van het overlijden.	Opgaver omtrent het wettig domicilie.	Aanmerkingen.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
	Handelaar in manufaktur- waren	Oude Flaane A 330			16 sep 19	Hilversum 1221			Vindt 8/14
							26 okt 1919		
					10 sep 21	Rotterdam 1221			
					10 okt 18	Utrecht 1221			
					10 sep 1917	Amsterdam 1221			
					17 okt 19	Amsterdam 1221			
					16 sep 21	Hilversum 1221			
					11 okt 20	Rotterdam 1221			
			23 okt 1916	Amsterdam 1221	25 sep 1917	Amsterdam 1221			
			7 sep 18	Amsterdam 1221	19 okt 18	Amsterdam 1221			
			10 sep 20	Utrecht 1221	10 sep 20	Amsterdam 1221			
			2 okt 20	Amsterdam 1221	16 sep 21	Hilversum 1221			Geen stadhouders
			24 okt 21	Amsterdam 1221					zie f. 15/4
			19 jan 21	Amsterdam 1221	16 sep 21	Hilversum 1221			

Bron:
 Gezinskaart
 gemeentearchief
 Zierikzee blad 14

Uitslag van het toelatings-examen tot de Rijk's Hoogere Burgerschool te Zierikzee, den 15 Juli 1915.

Toegelaten zonder examen: J. A. Stols te St.-Philipsland; J. J. Westerweel te St.-Maartensdijk; P. M. J. Spek te Ellemet; J. C. Verton en C. J. M. Klompe te Dreischor; J. C. C. Smallegange en P. A. Waale te Nieuwerkerk; M. P. Ringelberg, J. M. van der Maas, D. Coumou, A. J. Bal, L. P. van Malland, L. Labzowski, J. H. Heimbach, S. R. H. F. Ochtman, J. Fränkel, C. J. A. Meijer.

En ook Lion ging naar de HBS

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 16-7-1915

29.	Kwaak, Mattheus	geschikt.
30.	Labzowski, Henoeh	geschikt.
31.	Leeuwe, Leendert Johannes	geschikt.

En werd zoon Henoeh geschikt bevonden voor de militaire dienst om het vaderland te dienen

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 30-6-1915

Zegelspaarkas „De Voorzorg“.

Vrijdagavond hield in de kleine bovenzaal van het „Huis van Nassau“ de Zegelspaarkas „De Voorzorg“ haar jaarvergadering.

De voorzitter, de heer J. Ideler, heette de leden welkom, en deelde mede, dat de secretaris, de heer F. J. den Boer, verhinderd was de vergadering bij te wonen. De notulen, die door den heer Holty, werden voorgelezen, werden goedgekeurd.

Als nieuwe leden werden voorgesteld en aangenomen de heeren L. Verhage, Labzowski en J. Verton uit Nieuwerkerk.

Ondertussen gingen de zaken door

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 17-1-1916

En had men oog voor diegenen die hulp van buiten nodig hadden; kortom men was niet blind voor wat er in de maatschappij zich afspeelde, ook buiten het eiland.

Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht.

Voor het in ontvangst nemen van gelden ten behoeve van bovengenoemd gesticht heeft zich alhier een commissie gevormd, bestaande uit de heeren N. Polak, J. Labzowski en A. Fränkel.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 12-10-1917

Attentie s.v.p.

Wegens feestdagen is de zaak gesloten a.s. Zaterdag en Zondag.
J. LABZOWSKI.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 6-9-1918

Jacob Labzowski was ook Secretaris-Penningmeester van de Joodse gemeente in Zierikzee. (Bron: MEMOR-boek) tot 1920 toen deze opgeheven werd. De synagoge in Zierikzee, in de Meelstraat, diende daarna niet meer als gebedshuis.

De Oude Haven in 1915 met rechts nog net de winkel van J. Labzowski

Bron: Beeldbank Zierikzee

אי"ה ש"ק פ' פינהסכ"ר תמוז תרע"ד לפ"ק
 hopen wij te vieren het בר מצוה
Feest van onzen Zoon
ISIDOR.
 J. LABZOWSKI.
 B. LABZOWSKI—
 BREGMAN.
 Zierikzee, תמוז 5674.
 Juli 1914. 1209

Bron: NIW 10-7-1914

בר מצוה-FEEST
 van onzen Zoon
LION,
 op ש"ק פ' ראה (7 Aug. '15).
 J. LABZOWSKI.
 B. LABZOWSKI—BREGMAN.
 Zierikzee, Juli 1915. 1178

Bron: NIW 23-7-1915

בר מצוה-FEEST
 van onzen jongsten Zoon
ELIAS,
 op ש"ק פ' נח הבע"ל. 2989
 J. LABZOWSKI.
 B. LABZOWSKI—
 Zierikzee. BREGMAN.

Bron: NIW 12 10 1917

Huwelijk van zoon Henoeh

In 1918 verloofde Henoeh zich met **Laura Heuman**, afkomstig uit Gulpen. En een klein jaar later trouwde hij met haar in Nijmegen, om precies te zijn op 11-8-1919.

Laura was geboren op 11-12-1894 in Gulpen (L), als 5^e kind van Izaak Heuman (zn van Mozes Heuman, koopman te Gulpen en Rosetta Hartogs) en Rosa Landau.

Een paar jaar later trouwde **Gisella Heuman** een jongere zuster van Laura, met Jacob van Dijk. Zij woonden daarna ook in Zierikzee: Sint-Domusstraat 17. Zie aldaar.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 12-9-1918

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 23-7-1919

Het middelste pand met zonnenscherm is de winkel van de familie Labzowski

Bron:
Zierikzee zoals het was, deel 2

Volgsnummer.	Dag-teekening en jaar der inschrijving.	FAMILIENAAM. (Familienaam der Vrouw.)	VOORNAMEN. (Voluit geschreven.)	Geslacht.		Dag-teekening en jaar der geboorte.	Geboorteplaats. (Met aanwijzing der provincie voor inboorlingen, van het land voor vreemdelingen.)	Burgerlijke et	
				M. (manneljk.)	V. (vrouweljk.)			E. (getuwd.)	W. (weduwan.)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1	18 maart 19	Labzowski	Henoch	m	hoofd	10 maart 1896	Zierikzee	H	
2	is	Heuman	Laura	v	vrouw	11 dec 1894	Gulpen (Limburg)	H	
3	1/10 20	Labzowski	Betsy	v	dochter	29 jan 1920	Zierikzee		
4	16 april 19	Labzowski	Rosa	m	broeder	26 april 1902	idem	0	
5	20 oct 1922	Labzowski	Rosa	v	dochter	14 okt 1922	idem		
6	11 jan 1924	Labzowski	Clara Sara	v	dochter	10 jan 1924	idem		
7	17 juli 1937	Labzowski	Clara Sara	f	id.	10 jan 1924	idem		

Bron: gezinskaart gemeentearchief Zierikzee blad 15

Kerkge- meenschap.	Ambt. Beroep of Bedrijf.	Huizing. (Straat, gracht enz., wijk, huisnummer.)	Dag- teekening en jaar der vestiging in de Gemeente.	Vorige Woonplaats. (Met aanwijzing der provincie voor in- boorlingen, het land voor vreem- delingen.)	Dag- teekening en jaar van het vertrek uit de Gemeente.	Waarheen vertrokken. (Gemeente en pro- vincie voor inboor- lingen, het land voor vreemdelin- gen.)	Dag- teekening en jaar van het overlijden.	Opgaven omtrent het wettig domicilie.	Aanmerkingen.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
is	manl. klerk kleding in wonderhuis	Bon Huisnummer D364 A 330 19/10/1937	10 juli 1937	Zierikzee	14 jan 1937	Zierikzee			Dag tekening der Labzowski van 17 maart 1924 Trouw 2/14 1923 A 330
is	minicellennet	A 330			Hout 75 Amsterdam 1877				Trouw 2/14/14 gleen anal
is									
is									
is									

Het gezin Henoch Labzowski en Laura Heuman ging wonen aan de Appelmarkt. Op nummer D364, wat tegenwoordig de nummers 10 en 12 zijn. In 2016 is daar het pand van de Hema.

Maar 1919 was niet alleen een heugelijk jaar.

Op 26-12-1919 overleed in Noordgouwe Betsy Bregman, de vrouw van Jacob Labzowski.

Heden overleed, tot onze diepe droefheid, onze innig geliefde Rechtgenoote en Moeder,
Mevrouw B. LABZOWSKI-BREGMAN,
 in den leeftijd van 48 jaar.
ZIERIKZEE, 26 December 1919.
 Uit aller naam,
J. LABZOWSKI.
 Eenige en algemeene kennisgeving.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 29-12-1919

Gemeente Noordgouwe

Uit het REGISTER VAN OVERLIJDEN van voormelde gemeente blijkt, dat aldaar op zesentwintig December negentienhonderd negentien is overleden:

Betsy Bregman
 oud achtenveertig jaren, geboren te Dordrecht (Nusland), zonder beroep, wonende te Zierikzee, echtgenoot van Jakob Labzowski koopman en manufacturen, wohnende te Zierikzee, dochter van Henrich Bregmann en van Sara Roscha Schkolofski, heden overleden.

Grafsteen voor Betsy Bregman op de Joodse begraafplaats Zierikzee

Foto: J. Kroesen

Bron: Gemeentearchief Zierikzee ZIE-O-005197

Wegens sterfgeval is de Zaak tot Zondag 4 Januari GESLOTEN.
J. LABZOWSKI.

Bron: Gemeentearchief Zierikzee Overlijdens 1919 aktenr 118 ZIE-O-005197

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 29-12-1919

Akten van Overlijden.

N° 118
 December 26.
 Betsy Bregmann.

Heden den zesentwintigsten December negentien honderd negentien door mij Amtenaar van den Burgerlijken Staat der gemeente Zierikzee provincie Zeeland, ingeschreven het navolgende uitbetsel met het register van overlijden der gemeente Zierikzee met het oal ombe tegevoerd, en van zichzelf luidende als volgt. Met het register van overlijden van voormelde gemeente blijft het oal van op zesentwintig December negentienhonderd negentien is overleden de: Betsy Bregmann, oud acht jaren, geboren te Dordrecht (Nusland), zonder beroep, wohnende te Zierikzee, echtgenoot van Jakob Labzowski, koopman en manufacturen, wohnende te Zierikzee, dochter van Henrich Bregmann en van Sara Roscha Schkolofski, beide overleden. Het getuigenis is uitbetsel afgegeven op zestien papier. In te volvoeren van het 2de lid van artikel 50 van het burgerlijken Staat in voormelde gemeente, op den 26sten December 1919 (getuiken) J. Kroesen.

Het leven werd weer opgepakt.

GRAANZAKKEN,
naam gratis,
bij **J. LABZOWSKI.**

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 23-7-1920

Jacob hertrouwt en draagt de zaak over

Maar Jacob besloot in 1920 op zijn 50^e een andere wending aan zijn leven te geven. Hij hertrouwde op 12-10-1920 in Amsterdam met Rebecca van Amerongen (geboren Amsterdam 14-6-1882, overleden Auschwitz 17-9-1943). Zij was een dochter van Izaak van Amerongen en Sara de Boers.

Hij droeg de zaak over aan zijn zoon Henoeh en verhuisde zelf officieel op 16-8-1924 met zijn tweede vrouw naar Hilversum (Bron: Gem Arch Zierikzee GK Labzowski, blad 14).

Ondergeteekende geeft hiermede kennis aan zijn geachte Cliëntèle, dat hij zijn Zaak in

MANUFACTUREN en CONFECTIE
overgedaan heeft aan zijn Zoon H. LABZOWSKI en dankt voor het vertrouwen gedurende vele jaren genoten en beveelt hij zijn opvolger in ieders gunst aan.

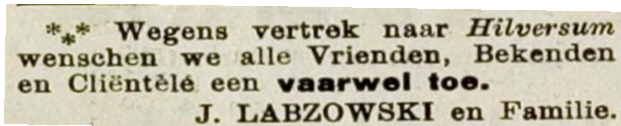
ZIERIKZEE, 17 Augustus 1921.
J. LABZOWSKI.

Mij refereerende aan bovenstaand advertentie, bericht ik bij deze, dat ik de Zaak in

MANUFACTUREN en CONFECTIE
van mijn Vader J. LABZOWSKI heb overgenomen en beveel ik mij in voortdurende gunst aan.

ZIERIKZEE, 17 Augustus 1921.
Aanbevelend,
H. LABZOWSKI.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 17-8-1921

**** Wegens vertrek naar Hilversum wenschen we alle Vrienden, Bekenden en Cliëntèle een vaarwel toe.**
J. LABZOWSKI en Familie.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 17-8-1921

Ondergeteekende bericht bij deze, dat hij hierbij zijn

Lidmaatschappen
van alle Vereenigingen opzegt.
J. LABZOWSKI.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 17-8-1921

Jacob en zijn vrouw Rebecca overleefden de oorlog niet. Beiden werden op 17-9-1943 vermoord in Auschwitz. Jacob was toen 74 jaar en Rebecca 61 jaar.

Verhuizing naar het ouderlijk huis

Henoeh, die samen met zijn vrouw Laura, korte tijd na zijn huwelijk op de Appelmarkt D364 (nu Appelmarkt 10 of 12) in Zierikzee woonde, verhuisde enige tijd later naar wat eerder zijn ouderlijk huis was op Oude Haven A330 (nu Havenpark 5).

In hetzelfde jaar werd hun eerste dochter Betsy geboren, op 29-6-1920 en twee jaar later werd een volgende dochter Rosa geboren, op 14-10-1922.

Havenpark in 1920-1925.
 Helemaal rechts de winkel . Bron:
 Beeldbank Zierikzee

GEBOREN:
ROSA,
Dochter van H. LABZOWSKI en
L. LABZOWSKI—HEUMAN.
ZIERIKZEE, 14 October 1922.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 16-10-1922

Burgerlijke Stand van Zierikzee.

Geboren:

6 Jan.	Job Stoffel, zoon van J. L. Schults en W. Adriaanse.
8 "	Boudewina Janna, dochter van S. van den Houten en E. L. Quant.
10 "	Adriaan Anton, zoon van A. J. van As en J. Polderman.
10 "	Clara Sara, dochter van H. Labzowski en L. Heuman.

En nog weer twee jaar later
 dochter Clara Sara, op 10-1-1924.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 11-1-1924

Betsij, Clara en Rosa in 1925

Bron: JHM F009648

Moeder Laura organiseerde modeshows en droeg haar steentje bij om de zaak van de Labzowski's, naast het feit dat het een gewone modezaak was, ook een chique uitstraling te geven. Er was bijvoorbeeld confectie op de eerste verdieping en op de begane grond de echt mooie kleding en andere luxe zaken.

Mevr. Clara Zilverberg-Labzowski daarover:

“Wij woonden op de tweede verdieping. Er was een trap naar beneden, naar de eerste verdieping. Daar werd confectie verkocht. Daar mochten we als kinderen niet komen. Er was een knipje op de deur. Dat was net te hoog voor mij, ik kon er niet bij. Dus ik kon er ook niet komen.”

**DAMES! Denkt U om de Grote Modeshow a.s. Vrijdagmiddag 5 Aug., in het K.L.M. restaurant te Haamstede
 Inlichtingen bij fa. J. Labzowski, Oude Haven A 330, Zierikzee, Tel. 65**

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 1-8-1938

“Mijn moeder deed de inkoop vaak. Ze had ook af en toe modeshows. Ja, het was soms wel chique. Ik zie mijn vader nog voor me als hij advertenties voor de krant aan het maken was. Daar was hij veel mee bezig.”

Een druk zakelijk bestaan

Laura deed voor de zaak zo af en toe de inkoop en omdat een reis naar Rotterdam vanuit Schouwen-Duiveland geen sinecure was en veel tijd vergde, nam ze vanuit Haamstede het vliegtuig naar vliegveld Waalhaven bij Rotterdam.

Laura Heuman op vliegveld Waalhaven (1936)

Bron: Privécollectie Mevr. C.S. Zilverberg- Labzowski

De drie zusjes: Betsy, Rosa en Clara

Bron: Privécollectie Mevr. C.S. Zilverberg- Labzowski

Foto van de klas waarin Betsy zat. Betsy is het meisje rechts van het midden met het matrozenkraagje.

Bron: JHM ca 1927

Naar school

De zusjes gingen uiteraard naar school: de Openbare Lagere school in de Nieuwe Boogerdstraat. Onder andere bij meester De Bree. En kregen één keer in de 14 dagen op een woensdagmiddag Joodse les van meneer Gokkes, een leraar uit Middelburg.

Mevr. Clara Zilverberg-Labzowski:

“Ja, we kregen af en toe Joodse les. Ik had er niet veel zin in, hoor. Dan kwam er iemand uit Middelburg: meneer Gokkes. Om de 14 dagen. Op de woensdagmiddag! Dat vond ik niet zo leuk, ik was liever vrij.”

Betsy en Clara

Bron: Privécollectie
mevr. C.S.
Zilverberg-
Labzowski

Betsy 10 jaar

1932 De gezusters Labzowski t.g.v.het twaalf en half jaar huwelijk van hun ouders : Rosa, Betsy en Clara

Bron: JHM inv F009649

Het gezin Labzowski Bron: JHM

Uit Stad en Provincie

ZIERIKZEE. Gistermiddag heeft het damescomité, waarvan de initiatiefneemsters waren mevr. Gerritsen—Kroes en Kooijman—Tissing, de gelden afgedragen, door de collectrices bij de burgerij ingezameld voor de Joodsche vluchtelingen. Het resultaat overtrof verre de algemeene verwachting. f 1660.— heeft men voor het menschlievend doel opgehaald. De burgemeester dankte de dames voor haar initiatief en activiteit, gedurende het gure weer, terwijl mevr. Labzowski, als eenige Joodsche vrouw onder de dames, een hartelijk woord van dank sprak tot den burgemeester, de initiatiefneemsters en de dames-collectrices, als tolk van hen, die vervolgd worden om der geloofswille.

Laura zette zich in voor het inzamelen van gelden ten behoeve van de Joodse vluchtelingen.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 30-11-1938

De Fa. J. LABZOWSKI uit ZIERIKZEE bezoekt NOORD-BEVELAND met een grote COLLECTIE

DAMES- EN HERENKLEDING.

MAANDAG 8 EN DINSDAG 9 APRIL in Hotel „DE PATRIJS” van den Heer Gast te COLIJNSPLAAT.
DONDERDAG 11 APRIL te KAMPERLAND in Hotel „HAVENZICHT” van Mej. Wed. M. C. Verburg.
VOOR WISSENKERKE WORDEN BOODSCHAPPEN AANGENOMEN IN HOTEL „WIELERSRUST”
VAN DEN HEER J. C. BEYE.

- WJ BRENGEN -

DAMES- EN KINDERMANTELS, DAMES- EN BACKVISJAPONNEN, MANTEL COSTUUMS EN COMPLETS, ALLES NIEUWSTE MODELLEN EN UITERTST LAGE PRIJZEN.

- LODEN DAMES MANTELS IN ALLE MATEN. -

- VOOR HEREN: -

HERENCOSTUUMS, JONGENSPAKJES, FANTASIEBROEKEN enz

VOOR DE GROTE SCHOONMAAK

een grote sortering Karpotten, Vitrages, Kapok, prima soort bij elke hoeveelheid. Vloerbedekking, drie-delige Bedden, afgepaste Keukenmatten, Stro- en Spiraal-matrassen en alle soorten Manufacturen, alles franco levering. Doet Uw voordeel.

SOLIEDE KOPERS ZES MAANDEN CREDIET.

KOPERS à CONTANT 5 pCt. EXTRA KORTING:

OVERAL AAN HUIS TE ONTBIEDEN.

Zoals vroeger zijn vader ook deed, ging Henoeh met zijn koopwaar “de boer op” . Liever gezegd hij huurde nu een zaaltje, zoals in Colijnsplaat, Kamperland en Wissenkerke op Nood-Beveland. Dat spaarde de dames en heren daar een bootreis uit.

De winkel in 1934

Bron: JHM F007862

Een blik in het interieur van de winkel, circa 1940

Bron: JHM F09659

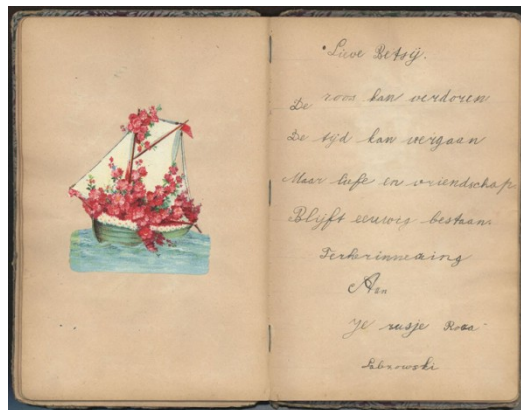

Schoolfoto van Rosa genomen op 7 mei 1937

Bron: JHM inv F009654

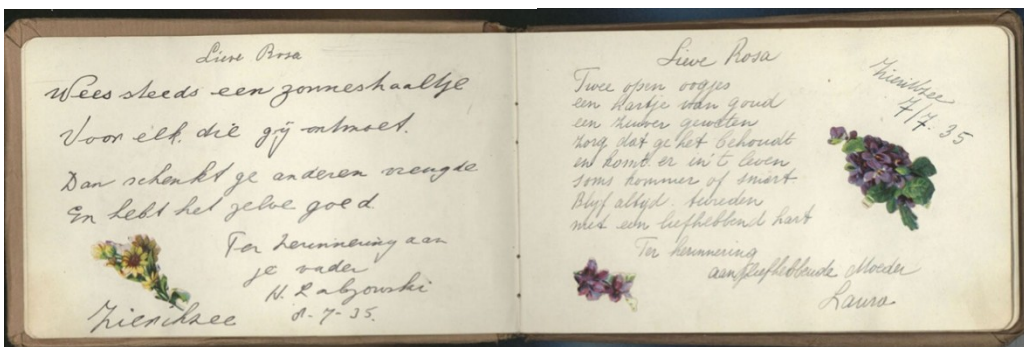
Een fragment uit het poëzie-album van Betsy Labzowski geschreven door haar zusje Rosa

Bron: JHM

Fragment van een poëziealbum van Rosa

Bron: JHM

Met een druk beklante winkel en allerlei bezigheden buitenshuis is het huis schoonmaken soms net iets teveel van het goede. Daarvoor wordt hulp gevraagd.

Gevraagd voor direct een nette
Dagdienstbode
Mevrouw H. LABZOWSKI, Oude
Haven A 330.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 11-9-1939

Het echtpaar Henoeh Labzowski en Laura Heuman in 1939

Betsy 1940-1942

Bron: Beeldbank Zierikzee SP 0384

Foto's uit 1939?

Bron: JHM F009649

Rosa fietsend op de Dam in
Zierikzee

Bron: JHM

Rosa en Clara tijdens een
Hawaïdans uitvoering t.g.v. het
15-jarig bestaan v.d.
dansvereniging Olympia Zierikzee
1939

Bron: JHM inv F009655

Ook in 1941 als de situatie voor de familie Labzowski er niet beter op werd, probeerden zij toch zoveel mogelijk hun leven te leiden zoals ze wensten.

Je maakte er het beste van

De zusjes bleven hun sportieve activiteiten voorzetten. Daarmee haalden ze herhaaldelijk de krant.

Betsy Labzowski neemt te Dreischor deel aan atletiekwedstrijden die door de Gynastiekverenigingen "Jong Dreischor" en "Olympia" uit Zierikzee worden georganiseerd. Op de 80 meter hardlopen voor dames wint ze de 1^e prijs.

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 6 juli 1941.)

Een eerste prijs wint ze ook bij het verspringen eind augustus te Zierikzee. De afstand die ze haalt is 4.07 meter. Bij het kogelstoten wordt ze tweede met 6.40 meter.

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 28 augustus 1941.)

Bij het hoogspringen is de hoogte 1.22 meter. Bij het hardlopen 80 meter wordt ze opnieuw eerste met een tijd van 11.9 sec. Haar zus Clara wordt derde met een tijd van 12,6 sec.

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 31 augustus 1941.)

Betsy Labzowski speelt half augustus (als Oud-Excelsior-lid) nog mee in de korfbalwedstrijd tegen Rust Roest.

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 16 augustus 1941.)

Ook volgt er nog een wedstrijd Olympia 1 tegen Vitesse 1.

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 7 september 1941.)

In juli slaagt C[lara].S. Labzowski voor haar Mulo-examen (Openbare Mulo te Zierikzee).

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 15 juli 1941.)

Betsy en Clara Labzowski winnen de 4 x 100 m estafette voor dames – samen met A.M. Romijn en A. Verton – in een tijd van 1 min 67,4 sec (?)

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 30 augustus 1941.)

Rosa in 1941

Bron: JHM

Havenpark 5 in 2016 waar dan Electro World gevestigd is, was destijds Oude Haven A330, het winkelpand van de familie Labzowski.

(foto J. Kroesen)

Gedwongen naar Amsterdam

De familie Labzowski werd in 1942 gedwongen naar Amsterdam te gaan. Zij vonden als gezin een plaats om te wonen in de Biesboschstraat 40 II. Later werd dat anders. Zo dook Clara onder in o.a. Zeist en Hollandsche Rading. Daardoor heeft zij de oorlog overleefd. Hieronder staan een aantal gezinskaarten uit Amsterdam die laten zien wat hen daar overkwam (Bron: Gezinskaarten Amsterdam NL-SAA-3769120 (Henoch), 3625850 (Laura), 3769116 (Betsy))

RECONSTRUCTIE 1940		Overleden te	op	2) Gezinsv.
Akte no.				
3) a) GELIJKN.	LABZOWSKI --	4) op	10 Maart 1896	7) Beroep (h-o)
b) VOORN.	HENOCH --	geboren	Zierikzee	winkelbedr. ma-
		ond./land		mpact.
		5) Nat.	NED	
8) van en van	JAKOB BREGMANN, Betsy	geb. op	te	
9) Geslachtsnaam en 10) Voornamen	Heuman, Laura	11-12) Geboren	13) Huwelijk gesloten	14-15-16) Huwelijk ontbonden
Gehuwd met		op	op	op
		te	te	te
		op	op	door
		te	te	door
21) Dagt. aangifte	22) Gemeente en adres	21)	22)	17) Afgevoerd (dagt. en gem.)
21 Jul 42	ZIERIKZEE			30 Dec 42 106
29 Sep 42	ASD Biesboschstr 40 II			
	Zr Amstellaan 21 III			
	RECONSTRUCTIE 1940			

26) EIGEN EN STIEFKINDEREN (alleen invullen op kaart GEZINSHOOFD)				
27) A.H.C. Dagtekening	28) Geslachtsnaam en 29) Voornamen	30-31) Geboren	32) Verh. gezinsh.	33-34) Aantekeningen
I A 29 Sep 42	Labzowski, Betsy	op	a	
II A 29 Sep 42	Rosa	op	a	
III A 29 Sep 42	Clara Lara	op	a	
IV		op		

BS 72		Overleden te	op	2) Gezinsv.
Akte no. A1 fol 46		Jobibor op 5 Mrt 43		man
3) a) GELIJKN.	Heuman--	4) op	11 December 1894	7) Beroep (h-o)
b) VOORN.	Laura--	geboren	Gulpen I	zonder
		ond./land		
		5) Nat.	Ned	
8) van en van	Izaak-- Landau, Rosa--	geb. op	te	
9) Geslachtsnaam en 10) Voornamen	Labzowski, Henoch	11-12) Geboren	13) Huwelijk gesloten	14-15-16) Huwelijk ontbonden
Gehuwd met		op	op	op
		te	te	te
		op	op	door
		te	te	door
21) Dagt. aangifte	22) Gemeente en adres	21)	22)	17) Afgevoerd (dagt. en gem.)
21 Aug 19	NIJMEGEN	30 Dec 42	VOW	
29 Jul 14	ZIERIKZEE			
21 Jul 42	Oude Haven A 330			
20 Sep 42	PB 001923			
	ASD Biesboschstr 40 II			
	Zr Amstellaan 21 III			

van 2e exempl		Overleden te	op	2) Gezinsv.
Akte no.		Raguhn D# 12 Mrt 45		
3) a) GELIJKN.	Labzowski--	4) op	29 Juni 1920	7) Beroep (h-o)
b) VOORN.	Betsy--	geboren	Zierikzee Z	winkelbed
		ond./land		
		5) Nat.	Ned	
8) van en van	Henoch-- Heuman, Laura--	geb. op	te	
9) Geslachtsnaam en 10) Voornamen		geb. op	te	
Gehuwd met		11-12) Geboren	13) Huwelijk gesloten	14-15-16) Huwelijk ontbonden
		op	op	op
		te	te	te
		op	op	door
		te	te	door
21) Dagt. aangifte	22) Gemeente en adres	21)	22)	17) Afgevoerd (dagt. en gem.)
21 Jul 42	ZIERIKZEE			
20 Jan 43	ASD Biesboschstr 40 II			
	div adressen			
	Amstellaan 84 II			
	Stalinlaan 84 II			

		Overleden te <i>Omig O'wiccim 3 Sep 43</i>	2) Gezin. <i>vader</i>	
		Akte no. <i>A 70-107</i>		
3) Gasl. n. <i>a</i>	<i>Labzowski - -</i>		4) Geboren op <i>14 October 1922</i>	7) Beroep (h-o) <i>Hulp 9c huisk.</i>
b	<i>Rosa</i>		gem. <i>Zierikzee</i>	
Voorn.			ond./land	
			5) Nat. <i>Neel</i>	
8) van <i>Henoch - -</i>	geb. op <i>18 Dec 96</i> te <i>Zierikzee</i>			
en van <i>Beurman, Laura</i>	geb. op <i>11 Dec 94</i> te <i>Gulpen</i>			
9) Geslachtsnaam en 10) Voornamen	11-12) Geboren op	13) Huwelijk gesloten op	14-15-16) Huwelijk ontbonden op door	17) Aangevoerd (dag. en gem.)
Gehuwd met I	te	te	te	
II	op	op	op door	
	te	te	te	
21) Dagt. aangifte	22) Gemeente en adres	21)	22)	21)
<i>21 Jul 42</i>	<i>Zierikzee</i>			
<i>24 Sep 42</i>	<i>Rosa, Biesbosch 40 II (ouders)</i>			
<i>15 Nov 43</i>	<i>Zierikzee 17 ho</i>			
<i>18 Dec 43</i>	<i>Amstellaan 84 II</i>			
<i>6 Oct 43</i>	<i>Wier 84 I</i>			
	<i>Duitsland</i>			

Bron: Gezinskaart Amsterdam NL-SAA-3769124

Ook Henoch dook met de andere gezinsleden onder. Vaak op verschillende adressen.

Hun onderduik werd verraden. Toevallig was vader Henoch niet thuis. Hij kon namelijk - zonder een ster te dragen - af en toe zich buiten wagen en zelfs naar Den Haag reizen om daar iemand te bezoeken.

Zo moest hij bij terugkomst constateren dat zijn vrouw Laura en dochters Rosa en Betsy opgepakt waren.

Vanuit Amsterdam is er in het begin nog wel contact met vriendinnen in Zierikzee. Hieronder een verslag van wat Rosa overkwam.

Rosa Labzowski moest met haar ouders en twee zussen vanuit Zierikzee naar Amsterdam verhuizen. Ze schreef vanuit de stad zeer frequent aan haar vriendinnen in Zierikzee, vooral aan Dina Timmerman. In haar brieven beschrijft ze hoe ze Zierikzee mist, dat ze werk vindt als hulp in de huishouding en later in de creche aan de Plantage Middenlaan. De vriendinnen vragen elkaar om bonnen, kleding, voedsel en houden elkaar op de hoogte van nieuwtjes uit hun Zierikzeese kring. Rosa schrijft hoe ze in Amsterdam nieuwe kennissen maakt, en een vriendje, Appie (de Lara) krijgt. Haar vrije tijd spendeert ze met het vriendengroepje, dat wel wat jonger is dan zij. (In de fotocollectie bevinden zich twee foto's van het groepje.) Ze maakt zich veel zorgen om haar moeder die ziek is en naar Westerbork werd gestuurd. Wanneer ook haar vader en langzamerhand al haar kennissen zich hebben moeten melden voor transport is ze

Het is nu Maandagmiddag 230. Het
 held me vanmorgen op dat ik vanmiddag
 en spreek krijg. Ik moet dan mag
 mag. Je kunt je voorstellen welke of
 ogenblik in mij omhoog. Ik
 kan gewoon niet meer. Ik hoorde dat
 Gerit ook moet. Maar Dina onderaan
 deze brief zal je wel lezen wat ik
 erin heb gevonden heb of niet.
 Ik houd het bijzand niet meer vol.
 Ik ben zo beroerd en verswelend.
 Ik moet nog zo veel doen, maar mijn
 handen raken van dienst. Het is
 om God te worden.
 Breekt God toch maar eens
 mij komat. Ik heb het zo nodig.
 Nou ik je ooit nog terugzien. Ik
 ben er erg bang voor. Groet je
 alle vrienden en bekenden, ook Ad.
 nog van mij. Voor allen en
 Grauwel en hoopend dat ik jullie allen
 nog eens mag terugzien.
 Ik heb dat ik de brief ernstigen

zenuwachtig om ook als 'gesperrde' een oproep te ontvangen. Wanneer die inderdaad komt schrijft ze haar laatste brief aan Dina, op de ochtend voor haar vertrek naar Westerbork. (Bron JHM Documentencollectie 00012140)

“... Het is nu maandagmiddag 2.30. Iesje belde me vanochtend. Of dat ik vanmiddag een oproep krijg. Ik moet dan morgen weg. Je kunt je voorstellen wat er op dit ogenblik in me omgaat. Ik kan gewoon niet meer. Ik hoorde dat Gerrit ook moet. Lieve Dina, onderaan deze brief zul je wel lezen of ik er een ontvangen heb of niet. Ik houd het bijna niet meer vol. Ik ben zo beroerd en vervelend. Ik moet nog zo veel doen maar mijn handen weigeren den dienst. Het is om gek te worden. Bracht God toch maar eens uitkomst. Ik heb het zo nodig. Zou ik je ooit nog terugzien? Ik ben er erg bang voor. Groet je alle vrienden en bekende, ook Ad nog van mij. Voor allen een vaarwel en hopend dat ik jullie allen nog eens mag terugzien. Straks zal ik de brief eindigen.”

Zowel Rosa als Betsy overleefden de oorlog niet, evenmin als hun moeder Laura Heuman.

Laura Heuman werd op 5 maart 1943 op 48-jarige leeftijd in Sobibor vermoord.

Betsy Labzowski overleed op 12 maart 1945, in een subkamp van Buchenwald, Extern Kommando Raguhn bei Dessau, 14 km ten zuiden van Dessau (Sachsen-Anhalt). Sonderlager Raguhn was een barakkenkamp. Alle mensen die in dit kamp zaten moesten dwangarbeid verrichten bij Heerbrandt Werke, een fabriek voor vliegtuigonderdelen (Junkers) en een stanserij (bron: Diana Hartelman, Zwolle). Het kamp was in bedrijf vanaf september 1944 tot maart 1945. Er werkten ongeveer 250 joodse vrouwen van verschillende nationaliteiten. Eind maart werden de bewoners op transport gesteld naar Theresienstadt.

Rosa Labzowski werd op 3 september 1943 in Auschwitz vermoord.

Clara Labzowski en haar vader Henschel Labzowski overleefden de oorlog.

De andere Labzowski's

Fenny Labzowsky studeerde geneeskunde in Amsterdam, waar zij op 20 maart 1929 het artsexamen aflegde. Zij woonde en praktiseerde aan de Amstel 167 te Amsterdam.

Bron: J.H. Coppenhagen, *Anafiem Gedoe'iem. Overleden joodse artsen uit Nederland 1940-1945* (Rotterdam 2000) 111

ONDERWIJS.

Aan de universiteit te A'dam slaagde voor het doctoraal examen in de geneeskunde, mej. F. Labzowski, geboren te Zierikzee.

Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode 26-4-1926

Fenny Labzowsky
2872 Arts,
Amstel 167, hervat
1 Juni a.s. de praktijk

Bron: Het Joodsche Weekblad 29-5-1942

8°. *Fenny Labzowski*, geboren te *Zierikzee (Zeeland)* den 19 Juli 1899, zonder beroep, wonende te *Hilversum*, provincie *Noordholland*;

Fenny was in 1923 genaturaliseerd bij Koninklijk Besluit, samen met 19 anderen.

Bron: Brief Koningin Wilhelmina aan de Tweede Kamer SGD_19231924_0001016

RECONSTRUCTIE 1940		Overleden te <i>Amsterdam</i> op <i>22 Oct 43</i>		2) Gezinsn.		
		Akte no. <i>A 07 feb 94</i>				
3) Gezinm.	1) LABZOWSKI ..		4) Geboren op <i>19 Juli 1899</i> gem. <i>Zierikzee</i>	5) Nat. <i>NED met 27</i>	7) Beroep (n-o) <i>arts</i>	
	6) Voorn. <i>FENNY ..</i>					
8) van <i>Jakob ..</i> op <i>Bregman, Betaj ..</i>		geb. op .. te ..		geb. op .. te ..		
9) Geslachtsnaam en 10) Voornamen	11-12) Geboren op .. te ..		13) Huwelijk gesloten op .. te ..		14-15-16) Huwelijk ontbonden op .. door ..	
	op .. te ..		op .. te ..		op .. door ..	
	op .. te ..		op .. te ..		op .. door ..	
	op .. te ..		op .. te ..		op .. door ..	
21) Dagt. aangifte		22) Gemeente en adres		21) 22)		
		<i>Ad 4: Asd Amstel 167 ho RECONSTRUCTIE 1940</i>				

Bron: Gezinskaart Amsterdam NL-SAA-3769119

Elias woonde op een aantal adressen in Amsterdam en had daar zijn eigen activiteiten. Tot in de oorlogsjaren bleef hij actief.

HET ADRES VAN 5946
E. LABZOWSKI
 is thans
BANSTRAAT 17
 TELEF. 's middags 95661
 na 6 uur blijft 97855

Bron: Het Joodse Weekblad 14-11-1941

E. LABZOWSKI 4385
 Vossiusstraat 14, Telef. 97855
 Boekhoudlessen
 Opleiding Praktijk-Examens.

Bron: Het Joodse Weekblad 20-3-1942

van hulpkaart		Overleden <i>Amg Osvicim 23 Nov 43</i>	2) Gezinsv.	
Akte no. <i>ASD-100</i>				
Gesl.nm. Voorn.	a) Labzowski--	4) op 8 October 1904 gem. Zierikzee	7) Beroep (h-o) Insp. J Raad Westerbork	
	b) Elias--	5) Nat. Vr		
B) van en van	<i>Jakob--</i>		geb. op te	
	<i>Bergmann, Betsy</i>		geb. op te	
C) Geslachtsnaam en 10) Voornamen	11-12) Geboren		13) Huwelijk gesloten	14-15-16) Huwelijk ontbonden
	op		op	op door
	te		te	te
	op		op door	17) Afgevoerd (dagt. en gem.)
te		te	te	
21) Dagt. aangifte	22) Gemeente en adres	21)	22)	21)
2 Jun 43	ASD Vossiusstr 14hs			
5 Nov 43	DUITSCHLAND Uiterw str			
	300hs			

Bron: Gezinskaart Amsterdam NL-SAA-3769118

Dat geldt ook voor Lion.

2e exemplaar		Overleden te <i>Sobibor</i> op <i>16 apr 43</i>	2) Gezinsv.	
Akte no. <i>A 9 fol 13</i>				
Gesl.nm. Voorn.	a) Labzowski--	4) op 26 Augustus 1902 gem. Zierikzee Z	7) Beroep (h-o) mag bed(o)	
	b) Lion--	5) Nat. Vr		
B) van en van	<i>Jacob</i>		geb. op <i>15 Apr 09</i> te <i>Derekschine</i>	
	<i>Bergmann, Betsy</i>		geb. op te	
C) Geslachtsnaam en 10) Voornamen	11-12) Geboren		13) Huwelijk gesloten	14-15-16) Huwelijk ontbonden
	op 28 Aug 00		op <i>25 Jun 31</i>	op door
	te ASD		te <i>Asd.</i>	te
	op		op door	17) Afgevoerd (dagt. en gem.)
te		te	te	
21) Dagt. aangifte	22) Gemeente en adres	21)	22)	21)
28 Jun 30	ZIERIKZEE			
22 Jun 38	ASD div adr			
vern Oct 42	Spinozastr 27 I			
18 Dec 47	Andraastr 33 I			
	V O W			

26) EIGEN en STIEFKINDEREN (alleen invullen op kaart GEZINSHOOFD)				
27) A.H.O. Dagtekening	28) Geslachtsnaam en 29) Voornamen	30-31) Geboren	32) Verh. stand	33-34) Aanteekeningen
I H 28 Feb 46 met	Schoonhoven, Maria Bertha	op 25 Dec 22		
II S Groenteman		te ASD		
III		op		
		te		
		op		

Bron: Gezinskaart Amsterdam NL-SAA-3769123

Na de oorlog

Henoch keerde als enige van de familie terug naar Zierikzee, op 6-12-1945. Hij hertrouwde op 24-12-1946 in Zierikzee met Sara Drukker. Hij heropende de zaak.

Heropening
Firma J. Labzowski
HAVENPARK A 330 — ZIERIKZEE
deelt zijn geachte cliëntèle mede, dat met ingang van
Donderdag 1 November zijn zaak in
Manufacturen en Confectie
wordt heropend. Vraagt inlichtingen omtrent uw vergun-
ningen, daar wij in de gewenschte artikelen flinke voorraad
hebben. Ook voor de a.s. geldige punten hebben wij voor-
raad in naai- en stopparens en diverse andere artikelen.

Bron: Vrije Stemmen van Schouwen-
Duiveland 14-12-1945

Fa. J. Labzowski,
Oude Haven A 330
Zierikzee,
is nog steeds het aangewezen
adres voor Uwe **TEXTIEL-
VERGUNNINGEN.**
Levering direct.

Bron: Vrije Stemmen van Schouwen-
Duiveland 24-7-1945

Hij overleed in 1975 en ligt begraven op Utrecht Daelwijk.

In plaats van kaarten
Tot onze grote droefheid overleed op 14 april
na een langdurig en moedig gedragen lijden onze
innig geliefde man, vader, behuwd- en grootvader
H. LABZOWSKI
Geboren 18 maart 1896 te Zierikzee.
Wij allen zullen hem heel erg missen.
Zeist: S. Labzowski—Drukker
Hengelo: C. S. Zilverberg—Labzowski
J. Zilverberg
Montreal
(Canada): H. v. d. Sluis
E. v. d. Sluis—Corwin
Zeist: J. L. Labzowski
G. R. Labzowski—Winter
en alle kleinkinderen
Op verzoek van de overledene heeft de plechtig-
heid in stilte plaatsgevonden.
April 1975. Slotlaan 124, Zeist.

Bron: NIW 18-4-1975

Bron: NIW 9-4-1948

De Choepah van
JACQUES ZILVERBERG
en
CLARA LABZOWSKI
zal plaats vinden op Maan-
dag 19 April a.s. (10 Nisan
5708) om 2 u. n.m. in soc.
Concordia te Zierikzee. Gel.
tot feliciteren na de huwe-
lijksinzegening 1735
Paul Krugerstr. 11,
Hengelo (O.)
Havenpark A 330
Zierikzee
Toek. adres: Bothastraat 11
Hengelo (O.)

Clara kon het na de oorlog niet goed vinden met haar stiefmoeder. Ze was blij weg te kunnen toen zij op 19-4-1948 trouwde met Jacques Zilverberg (zoon van Mozes Zilverberg en Elisabeth ter Beek).

Op 29 maart 1946 ontvangt Clara bericht – via het Rode Kruis - dat haar zus Betsy in het kamp Raguhn (Duitsland) op 12 maart 1945 is overleden.

(Bron: Rouwadvertentie in VSvSD, 1 april 1946.)

Naar aanleiding hiervan plaats - op 3 april 1946 [in de Zierikzeesche Nieuwsbode] - het Bestuur, Directeur en Leden van de Gymnastiekvereniging "Olympia" een rouwadvertentie voor haar oud-Voorturnster en Bestuurslid.

(Bron: VSvSD, 3 april 1946.)

Op 19 juni ontvangt Clara het bericht – via het Rode Kruis – dat haar moeder Laura Labzowski-Heuman op 5 maart 1943 in Sobibor is overleden.

(Bron: Rouwadvertentie VSvSD, 19 juni 1946.)

“Heden ontvingen wij van het Roode Kruis het officieële bericht, dat onze innig geliefde dochter en zuster, BETSY LABZOWSKI in den leeftijd van 24 j., op 12 Maart '45 te Dachau (D.),.Gevangenkamp Werk III, is overleden.

H. Labzowski. C. Labzowski en verloofde. Zierikzee, .29 Maart 1946. Havenpark A 330.”

(Bron: NIW, 5 april 1946, nr.16, p.7.)

‘Wij ontvingen eerst heden bericht dat onze dochter en zuster Rosa Labzowski op 20-jarige leeftijd d.d. 3 september 1943 te Oswiqim in Polen, om het leven is gebracht.

Tevens ontvingen wij het overlijdensbericht van onze vader en grootvader Jacob Labzowski om het leven gebracht op 74-jarige leeftijd, en van onze moeder en grootmoeder Rebecca Labzowski-van Amerongen om het leven gebracht op 61-jarige leeftijd, beiden omstreeks 17 september 1843 te Auschwitz in Polen’.

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 13 januari 1951.)

“Uitsluitend langs deze weg zeggen wij dank voor de talrijke bewijzen van deelneming die wij alsnog mochten ontvangen na de overlijdensberichten van onze dochter en zuster Rosa Labzowski; onze vader, grootvader, moeder en grootmoeder Jacob Labzowski en Rebecca Labzowski-van Amerongen

Uit aller naam, H. Labzowski

Zierikzee, Havenpark A 330.”

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode, 25 februari 1951.)

‘Eerst heden ontvingen wij de officiële overlijdensberichten van onze zusters, broer, tantes en oom Wilhelmina Frenk geb. Labzowski overleden 24 Sept. 1943 te Oswiqim (Polen), in de leeftijd van 46 jaar; Dr. Fenny Labzowski overleden 22 Oct. 1943 te Oswiqim (Polen) in de leeftijd van 44 jaar; Elias Labzowski (accountant) overleden 23 Nov. 1943 te Oswiqim (Polen) in de leeftijd van 39 jaar’.

(Bron: Zierikzeesche Nieuwsbode van 23 juni 1951.)

Verdere bronvermelding:

Zierikzeesche Nieuwsbode via Krantenbank Zeeland

Nieuw Israelitisch Weekblad (NIW) via Delpher

Het Joodsche weekblad via Delpher

Laura Heuman

Gulpen, 11-12-1894

Sobibor, 5-3- 1943

Bereikte de leeftijd van 48 jaar

Betsy Labzowski

Zierikzee, 29-6-1920

Extern Commando Raghun, 12-3-1945

Bereikte de leeftijd van 24 jaar

Rosa Labzowski

Zierikzee, 14-10-1922

Auschwitz, 3 -9-1943

Bereikte de leeftijd van 20 jaar

